

СУЧАСНИЙ СТАН ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВНЗ УКРАЇНИ

*к.ф.-м.н., доц. Г.М. Кравцов, Ю.Г. Тарасіч,
ХДУ, м. Херсон*

Питання інформатизації суспільства на даний час стоїть дуже гостро. Про це свідчать конвенції, резолюції та рекомендації ООН, ЮНЕСКО, Міжпарламентської асамблеї держав-учасниць СНД, Маніфести Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій (ІФЛА), а також низка урядових документів та законодавчих актів України, які визначають та регулюють процеси інформатизації в системі освіти.

Збільшення кількості навчальних закладів, що використовують дистанційне навчання є об'єктивною тенденцією розвитку освіти в Україні, а отже зростає значущість питань якості дистанційної освіти, а саме якості підготовки, процес і результати навчання. Тому дослідження стану використання дистанційних форм навчання вищими навчальними закладами України є актуальною задачею.

Удосконалення інформаційного забезпечення освітніх процесів потребує сьогодні нових підходів до організації управління та формування освітньої політики у галузі дистанційного навчання (ДН), яка базується на використанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Метою дослідження є визначення сучасного стану розвитку дистанційної освіти у вищих педагогічних навчальних закладах України III – IV рівня акредитації.

Сучасна система дистанційного навчання повинна задовольняти наступні організаційно-технічні потреби: підтримувати роботу програмного забезпечення в будь-якій мережі, на будь-якій платформі, мати Internet-сумісний інтерфейс і зберігати дані у стандартизованому форматі збереження учбової інформації. Вдосконалення інформацій-

ного забезпечення освітніх процесів потребує сьогодні нових підходів до організації управління та формування освітньої політики у галузі дистанційного навчання (ДН), яка базується на використанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Важливим етапом цього процесу є постійний моніторинг стану розвитку та впровадження інформаційних технологій, а зокрема – і систем дистанційного навчання у вищих навчальних закладах.

Станом на 2009 рік відзначалось, що Україна хоч і маленькими кроками, почала просуватися вперед у процесі впровадження дистанційної освіти в свою освітню систему. Першими здобутками були результати використання елементів дистанційного навчання при очному навчанні та отриманні другої вищої освіти чи підвищення кваліфікації кадрів. Було зроблено висновок про те, що на тому етапі розвитку дистанційна освіта в Україні носила більш теоретичний характер, ніж практичний і стан її впровадження залишав бажати кращого [1].

Проаналізуємо сучасний (після 2009 року) стан розвитку дистанційної освіти у вищих педагогічних навчальних закладах України. Продовженням науково-дослідницької роботи, проведеної ХДУ у 2010-2012 роках за договором № ІТ/583-2009 від 23.10.2009 р. “Створення банку електронних документів з дистанційного навчання для вищої педагогічної освіти», на замовлення Міністерства освіти та науки України, є здійснення аналізу сайтів ВНЗ на предмет наявності інформації про дистанційне навчання станом на 2011-2012 рр. [2]

Об’єктом дослідження визначено вищі педагогічні навчальні заклади, державної форми власності III-IV ступеня акредитації (загальна кількість досліджуваних установ – 105).

Для систематизації результатів дослідження було визначено основні категорії досліджуваних ВНЗ: інститути

післядипломної освіти (29,5% від загальної кількості); педагогічні університети (21% від загальної кількості); класичні університети, що здійснюють підготовку за педагогічними спеціальностями (14,3% від загальної кількості); гуманітарні університети, що здійснюють підготовку за педагогічними спеціальностями (6,7%); педагогічні коледжі, училища (28,6% від загальної кількості).

Предметом дослідження є сучасний стан розвитку систем дистанційного навчання вищих педагогічних навчальних закладів України.

Отримані результати дослідження дозволяють оцінити стан впровадження, рівень науково-методичного та програмно-технічного забезпечення ДН у вищих педагогічних навчальних закладах. Так, за результатами дослідження, офіційні сайти мають 83% усіх педагогічних навчальних закладів, електронну адресу – 90% всіх педагогічних ВНЗ. Інформацію про розроблені курси дистанційного навчання та центри дистанційної освіти розмістили на своїх сайтах лише 40% навчальних закладів.

Більш точно уявлення про стан впровадження ДН надає аналіз за категоріями педагогічних навчальних закладів. Із розглянутих ВНЗ таку інформацію на сайті мають 67% класичних університетів, 27% педагогічних університетів, 14% гуманітарних університетів, 42% інститутів післядипломної освіти, та лише 3% педагогічних училищ. Загалом, лише 31 навчальний заклад зі 105 розмістили (станом на 2011-2012 рр.) на своїх сайтах інформацію про дистанційне навчання. Це становить 30%, тобто менше третини від загальної кількості педагогічних вищих навчальних закладів, що свідчить про низький рівень використання дистанційних технологій в системі освіти України.

Більшість дистанційних курсів створено з природничо-математичних дисциплін, значно менше у рівних до-

лях представлені курси з педагогічних дисциплін, філологічних, гуманітарних та інших дисциплін.

Кількість ВНЗ у яких дистанційне навчання реалізовано за окремими навчальними дисциплінами перевищує кількість навчальних закладів, в яких ДН реалізовано за окремими спеціальностями. Означена ситуація є логічною, оскільки ДН за спеціальністю потребує реалізації дистанційних курсів за певним переліком дисциплін. Майже у 20% ВНЗ дистанційне навчання взагалі не реалізовано. У переважній більшості ВНЗ на сьогодні дистанційне навчання знаходиться на стадіях розробки та тестування. А отже, ми можемо стверджувати, що у більшості ВНЗ є всі необхідні передумови для створення та подальшого розвитку систем дистанційного навчання.

Об'єктивною тенденцією розвитку освіти в Україні є збільшення кількості навчальних закладів, що використовують дистанційне навчання, тому зростає значущість питань якості дистанційної освіти.

Постійний моніторинг стану впровадження дистанційного навчання у вищих навчальних закладах дозволяє оцінити не лише кількісні показники впровадження дистанційних технологій, а і визначити пріоритетні напрями їх розвитку.

Аналіз результатів дослідження засвідчує досить високий рівень використання ІКТ, зокрема технологій дистанційного навчання, навіть у тих ВНЗ, в яких дистанційне навчання знаходиться на початкових етапах розвитку, а також наявність необхідної інформаційної інфраструктури для розвитку ДН майже у всіх вищих педагогічних закладах України.

Список літератури: 1. Пахолко С.А. Стан впровадження дистанційної освіти в Україні / С.А. Пахолко // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Пед. науки. – 2009. – Вип. 155. – С. 89-95. 2. Цілі та задачі проекту «Створення банку елект-

ронних документів з дистанційного навчання для вищої педагогічної освіти» / О.В.Співаковський, М.С.Львов, Г.М.Кравцов [та ін.] // Інформаційні технології в освіті. – 2009. – № 4. – С. 96-110.